REVISED AND REPRINTED CHAPTERS
FOR RUCHIRA (FOR CLASS VI th) By NCERT (23)
संशोधित एवं परिवर्द्धित संस्करण
जनवरी 2018 (द्वारा राष्ट्रीय शै० अ० और प्र० परिषद)

P/C

VIth

चतुर्थः पाठः

विद्यालयः

एषः विद्यालयः।
अत्र छात्राः शिक्षकाः,
शिक्षिकाः च सन्ति।

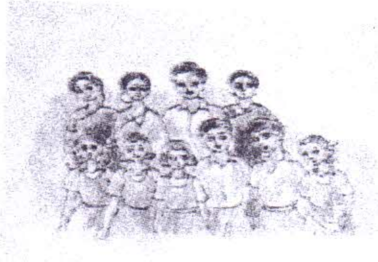

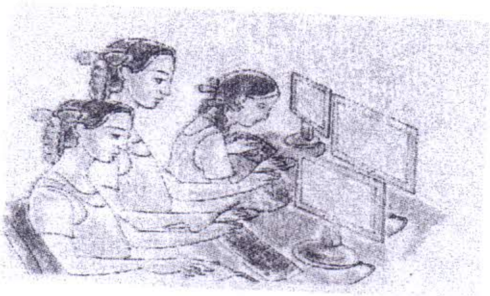

एषा सङ्गणकयन्त्र-प्रयोगशाला अस्ति।
एतानि सङ्गणकयन्त्राणि सन्ति।

एतत् अस्माकं विद्यालयस्य
उद्यानम् अस्ति।
उद्याने पुष्पाणि सन्ति।
वयम् अत्र क्रीडामः पठामः च।

ऋचा – तव नाम किम्?
प्रणवः – मम नाम प्रणवः। तव नाम किम्?
ऋचा – मम नाम ऋचा। त्वं कुत्र पठसि?
प्रणवः – अहम् अत्र एव पठामि।
ऋचा – अहम् अपि अत्र एव पठामि। इदानीम् आवां मित्रे स्वः।

शिक्षिका – छात्राः! यूयं किं कुरुथ?
छात्राः – आचार्ये! वयं गच्छामः।
शिक्षिका – यूयं कुत्र गच्छथ।
छात्राः – वयं सभागारं गच्छामः।
शिक्षिका – युष्माकं पुस्तकानि कुत्र सन्ति?
छात्राः – अस्माकं पुस्तकानि अत्र सन्ति।

शिक्षकः – छात्रौ! युवां किं कुरुथः?
छात्रौ – आचार्य! आवां श्लोकं गायावः।
शिक्षकः – शोभनम्, किं युवां श्लोकं न लिखथः?
छात्रौ – आवां लिखावः, पठावः, गायावः, चित्राणि अपि रचयावः।
शिक्षकः – बहुशोभनम्?

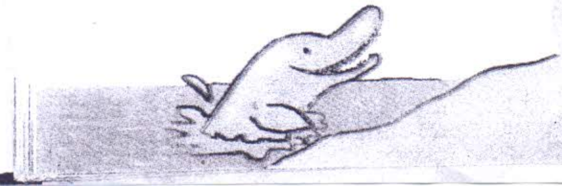

ऋचा – तव नाम किम्?

प्रणवः – मम नाम प्रणवः। तव नाम किम्?

ऋचा – मम नाम ऋचा। त्वं कुत्र पठसि?

प्रणवः – अहम् अत्र एव पठामि।

ऋचा – अहम् अपि अत्र एव पठामि। इदानीम् आवां मित्रे स्वः।

– छात्राः! यूयं किं कुरुथ?

– आचार्ये! वयं गच्छामः।

– यूयं कुत्र गच्छथ।

– वयं सभागारं गच्छामः।

– युष्माकं पुस्तकानि कुत्र सन्ति?

– अस्माकं पुस्तकानि अत्र सन्ति।

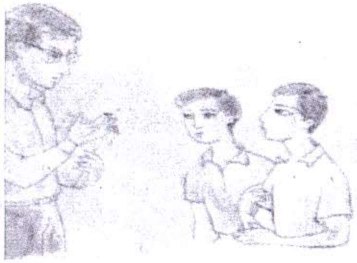

शिक्षकः– छात्रौ! युवां किं कुरुथः?

छात्रौ – आचार्य! आवां श्लोकं गायावः।

शिक्षकः – शोभनम्, किं युवां श्लोकं न लिखथः?

छात्रौ – आवां लिखावः, पठावः, गायावः, चित्राणि अपि रचयावः।

शिक्षकः– बहुशोभनम्?

शब्दार्थाः

सङ्गणकयन्त्राणि	–	(अनेक) कम्प्यूटर	computer
अस्माकम्	–	हमारा/हम लोगों का	our
वयम् (सर्वनाम)	–	हम सब	we
तव	–	तेरा	your
मम	–	मेरा	my/mine
त्वम् (सर्वनाम)	–	तुम	you
अहम् (सर्वनाम)	–	मैं	I/my self
एव (अव्यय)	–	ही	only
अपि (अव्यय)	–	भी	also
इदानीम् (अव्यय)	–	अब/इस समय	now
आवाम् (सर्वनाम)	–	हम दोनों	we two
मित्रे (नपुं)	–	(दो) मित्र	two friends
स्वः	–	(हम दोनों) हैं	(we two) are
यूयम् (सर्वनाम)	–	तुम सब	you (all)
आचार्ये!	–	शिक्षिका (सम्बोधन)	oh teacher!
युष्माकम्	–	तुम्हारा/तुम लोगों का	your/of you (all)
कुत्र	–	कहाँ	where
सभागारम्	–	सभागार को	to the assembly/auditorium
युवाम् (सर्वनाम)	–	तुम दोनों	you two
आचार्य!	–	गुरु/शिक्षक (सम्बोधन)	oh teachre!
शोभनम्	–	अच्छा	good/fine
गायावः	–	(हम दो) गाते हैं/गाती हैं	we two sing/are singing
रचयावः	–	(हम दो) बनाते हैं/बनाती है	we two make/are making

3

अभ्यासः

1. उच्चारणं कुरुत।

अहम्	आवाम्	वयम्
माम्	आवाम्	अस्मान्
मम्	आवयोः	अस्माकम्
त्वम्	युवाम्	यूयम्
त्वाम्	युवाम्	युष्मान्
तव	युवयोः	युष्माकम्

2. निर्देशानुसारं परिवर्तनं कुरुत-

यथा अहं पठामि। - (बहुवचने) - वयं पठामः।

(क) अहं नृत्यामि। - (बहुवचने) - ....

(ख) त्वं पठसि। - (बहुवचने) - ....

(ग) युवां क्रीडथः। - (एकवचने) - ....

(घ) आवां गच्छावः। - (बहुवचने) - ....

(ङ) अस्माकं पुस्तकानि। - (एकवचने) - ....

(च) तव गृहम्। _ (द्विवचने) _ ....

3. कोष्ठकात् उचितं शब्दं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-

(क) .... पठामि। (वयम्/अहम्)

(ख) .... गच्छथः। (युवाम्/यूयम्)

(ग) एतत् .... पुस्तकम्। (माम्/मम)

(घ) .... क्रीडनकानि। (युष्मान्/युष्माकम्)

(ङ) .... छात्रे स्वः। (वयम्/आवाम्)

(च) एषा............................ लेखनी। (तव/त्वाम्)

4. क्रियापदैः वाक्यानि पूरयत-

पठसि	धावामः	गच्छावः	क्रीडथः	लिखामि	पश्यथ

यथा- अहं पठामि।

(क) त्वं ....

(ख) आवां ....

(ग) यूयं ....

(घ) अहं ....

(ङ) युवां ....

(च) वयं ....